

ABONAMENT:

pentru
Austro-Ungaria:
Pe an cor. 5.—
Pe 1/2 an c. 2.50
pentru
Romania și Streinatate
Pe an cor. 10.—
Un nr. 10 fiii. —

OLTEANUL

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ, CULTURALĂ ȘI ECONOMICĂ.

INSERTIUNI
se primesc cu
prețuri reduse.

Scrisori nefran-
cate se refuză.

Manuscripte nu
se înapoiază.

Director: DR. IOAN ȘENCHEA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Făgăraș, Vâr-tér Nr. 47. (casele I. Peia).

EDITOR-PROPRIETAR:
CONSTANTIN PÖPP.

Ziua de 3 Maiu

Înainte de 3—4 decenii, ziua de 3/15 Maiu era serbătorită în toate unghiurile locuite de români cu mare evlavie și recunoștință, în amintirea zilei etern memorabile de 3/15 Maiu 1848. Generațiile de atunci erau mai entuziasmate, mai libere, ca azi, când avem atâția tineri crescuți și culți, nu se mai însuflețesc pentru memoriu zilei mari, ca alte popoară, zilele ei se scurg așa de monoton, ce se va alege în viitor de sufletele noastre blazate, dacă nu avem prilej de a ne înprospeta entuziazmul și credința, evocându-ne paginile istoriei de mărire și de suferință ale trecutului. Trecutul nostru a fost plin de suferințe.

Ziua de trei Maiu e una din cele mai rare a istorie neamului nostru, ce e scrisă cu litere roșii, în călindarul posomorât al trecutului nostru de umilință.

Ziua de trei Maiu e cea mai măreață, în care s'a trezit din letargia selăviei un neam întreg. Și-a frânt cătușile, și le-a aruncat, cu demnitatea unui popor, ce și-a cerut drepturile lui, pe câmpul libertății, și-l cere și astăzi. Atunci s'a rostit juruința sub cerul liber, părinții noștri, și au zis: *„nu vom asupri pe nimem, dar nici nu vom suferi, ca alții să ne asuprească“*. Amintirea acestei mărețe zile va trece de alungul veacurilor, până ce va trăi un suflet românesc pe pământ, și își vor aduce cu pietate aminte, de faptele mărețe ale înaintașilor de fericită pomenire.

Convocare.

Membrii clubului român comitanz sunt rugați a lua parte la ședința care va avea loc în 19 Maiu st. n. a. c. la oarele 7 seara în sala cea mică a hotelului „Paris” (Sorea).

Făgăraș, în 15 Maiu 1913.

Mateiu C. Jiga
secretar.

Dr. Ioan Șenchea
președinte.

Asigura-ți vitele!

Poporul nostru, precum știm, este mai mult agricultor, decât negustor ori financiar. Măcar că bine ar fi dacă s'ar îndeletnici în măsură mai mare și cu comerțul și meseriile, cum fac alte popoară. În repețite rânduri am accentuat și îndemnat poporul nostru a-și da fii la comerț și meserii, tot asemenea, la diferite ocațiuni, l'am îndemnat a purta o economie mai rațională, pentruca munca lui să nu fie o muncă stearpă. În economie, țărănul român are neapărată trebuință de vite, de vite bune, cu cari să isprăvească lucrări vrednice de osteneala și robota pe care o depune zilnic.

Viticultura este un ram tot așa de însemnat în economie ca și agricultura. Cu toate invențiunile mașinilor agricole, cu toate reformele ce sau făcut în timpul, din urmă în economie trebuința vitelor este neînlăturabilă. Multele mașini agricole, de cari se folosesc economii din țara noastră, pot înlocui în mare măsură, munca brațelor omenești, dar nu pot înlătura munca animalelor. Ba din contră cu cât mașinile agricole vor fi mai multe — înțelegem mai diferite — cu atât lipsa animalelor trăgătoare va fi mai mare.

Dar nu numai atât. Până nu erau născocite atâtea feluri de mașini agricole, din ce în ce tot mai sistematice, lucrările economice puteau fi isprăvite și cu animale, cu vite mai puțin puternice. Azi când mașinile agricole să perfecționează din zi în zi, pentru acelea să recer vite trăgătoare tot mai tari. Căci la dincontră ar fi tocmai așa, ca și când pe un cal slab, prăpădit am pune un ham luxos, sau când pe un cal frumos, virtuos am pune un ham petecit. De loc nu se potrivește. Așa e și în economie, trebuie o proporție între vitele trăgătoare și uneltele agricole, altcum nu isbutim cu planurile și intențiunile noastre. Și ce să zicem la poporul nostru agricol? Adeseori găsim nepotrivelii în economie ceace este numai în dauna sa. Economul care crede, că și cu niște vite trăgătoare mai slabe, își poate isprăvi cum se cade lucrările sale eco-

nomice — se înșală rău, se înșală și să păgubește pe sine cu voia sa. Nu este tot atâta, când un plug sistem Zank este tras de doi boi cu putere și când un pluguleț de lemn este tras de doi cai sighinași. Lucrarea și isprava acestora este foarte diferită. Dar vitele mai trebuiesc și îngrijite și asigurate. Este un păcat tradițional, că economii români, n'au aplicarea, n'au îndemnul a-și asigura vitele din proprie inițiativă. Cei mai mulți își asigură vitele numai de sâlă, cum am zice. Dacă în cutare sat are agentură de asigurări preotul sau învățătorul, numai dacă aceștia îndeamnă fără preget pe economii să-și asigure vitele, numai atunci găsim și economii cu vite asigurate.

Să întâmplă adeseori că un plugar are numai doi trăgători și când gândește că gospodăria îi va merge mai bine, atunci se întâmplă, că îi moare unul dintre cei doi trăgători. În urma nenorocirii încep apoi tânguelile, bocetele pentru paguba avută. Cum să iasă acum din năcaz? Alergă pe la prietini, pe la cunoscuți, pe la bănci ca să ia bani împrumut pentru ca să-și poată lua altă vită în loc. Durerea cea mai mare a fost, că atunci când i-s'a întâmplat nenorocirea nu a avut bani gata pentru a-și acoperi năcazul. Împrumutul făcut apoi e ca scaiul, nu te mai poți curăți de el. Mulți dintre economii noștri de-și pășiți, totuși nu vreau să-și asigure vitele, ei s'au dedat cu vorba că: *„Ce le-o face Dumnezeu parte“*, și că: *„În contra lui Dumnezeu nu ne putem pune“*.

Prin faptul, că cineva să silește să-și apere avutul său, nu se contrariază nici decât cu Dumnezeu. Doar Dumnezeu de aceea a dat omului minte și înțelepciune, că să se apere în contra răului, să chipzuiască ce este bine și ce este rău. Insuși scriptura zice prin glasul lui Dumnezeu: *„Stăpâniți pământul și toate vietățile“*.

Bogațiile naturale ale pământului sunt date omului în administrare și stăpânire. Nu să putea ca avuțiile de pe pământ să fie date la niște ființe neînțelegătoare, pentru că atunci și creiarea lor devenea superflue, toate

bogațiile naturii deveneau *un ce inutil*. Deci râvna noastră de a ne apăra împotriva relelor și nenorocirilor vremelnice, trebuie să crească. *Asigura-ți vitele*, acesta este glasul nostru de îmbărbătare pentru toți economii. Vitele neasigurate sunt date vouă numai spre administrare, numai spre îngrijire, iar *vitele asigurate* contra întâmplărilor, nenorocirilor, sunt cu totul în stăpânirea noastră. Asigurați fiind, nu avem nici o teamă de catastrofe. Avem destule societăți de asigurare, cari primesc asigurări dela oricine. Prețul — taxa — ce să plătește pentru o vită, este un preț bagatel dela care nu ar trebui să se substragă nimenea. Cu câteva coroane anual și-ai asigurat vitele ce le ai și îți porți gospodăria liniștit. Bani ce îi va da un om pentru asigurare, nu vor fi niciodată bani aruncați în vânt. *Asigurarea ne face adevărați stăpâni pe averea noastră*.

În orice împrejurări economul asigurat este mai câștigat, ca acela care nuși asigură niciodată vitele sale, chiar dacă celui asigurat i-s'ar întâmpla nenorociri rar de tot. Taxele ce le va da cel asigurat pentru vitele sale, vor fi neînsemnate și trecătoare, cum am zice. Catastrofa când să întâmplă este mare, simțită și *dintr'odată* ceea ce nu poate uita curând.

Asigura-ți vitele, căci nu veți avea niciodată câință pentru aceasta. Mai bine se preferă cineva paguba ce i s'ar face prin plățirea de taxe, decât după ce i-s'a întâmplat nenorocirea să se bocească și să-și piardă rostul economic.

Ar fi îmbucurător, când economii noștri n'ar aștepta, în privința aceasta atâta îndemn din partea altora, siluire sau chiar dojeni. Să-și facă fiecare calculul și va ajunge la concludia sau constatarea, că cu vitele neasigurate el este în viața economică numai un om al norocului sau nenorocului, și că neasiguratul poate fi ușor de vânturile nenorocirilor. Preoții și învățătorii precum și alți oameni de bine ai poporului, fac o propagandă de cel mai mare folos pentru economii sateilor, îndemnându-i să-și asigure vitele și după cât este cu putință la societăți românești. Avem »Banca generală de asigurare« care se va ocupa în viitor cu tot felul de asigurări. Judecata aceea îngustă a țaranului român, că adecă el și fără a-și asigura vitele, precum și tot avutul său, va trebui să dispară. În judecata lui viitoare va trebui să se încetățenească spiritul dela cele vechi, tocite și nefolositoare, la pornirile bune și aducătoare de progres.

Ghimbașanul.

Traiu în ziua de azi.

Parecă nici când n'au mers lucrurile așa de rău, ca în anul acesta la noi. După bătaia lui Dumnezeu cu ploaia cea multă și potopul din anul trecut, a venit la rând bătaia oamenilor (temerea de războiu cu orientul) care a fost să fie mai strajnică, decât a lui Dumnezeu. De un an de zile traiul vieții s'a îngreunat tot mai mult și cine știe cât timp va mai trece până când lucrurile vor veni iar la ogașă lor. Viața tuturora e tot mai grea, dar cu deosebire a sârmanului țaran e grea din cale afară. Și cum să nu fie grea, când bietul țaran și'n anul acesta neroditor, are să plătească aceleași dări, aceleași aruncuri, ori poate mai mari, bani dela bănci nu se dau, cametele sunt mai duble, apoi să cătănească, să se și bată chiar, la războiu, dacă va fi trebuință, în schimb însă nu primește nici o ușurare a poverilor, nici o sfărâmătură din drepturile ce i-se cad? El are parte și acum numai de o purtare mașteră din partea slujbașilor; e asuprit tot mereu de orice vântură-țară și nime nu se gândește la aceea, ca să-l ajute și să-l îndrepte spre bine în năcazurile vieții lui trupești și sufletești, toți îl trag și-l împing de toate părțile.

O singură mângâiere mai au bietii muncitori și anume: pe depărtata America, unde în vremea din urmă aleargă cu toți dearândul junișani, feciori, bărbați și rămân brațele slabe a femeilor, singure la lucrul câmpului, iar de casă poate Cel de sus poartă grijă.

Fiind traiul așa de greu, cum e, nu e mirare, că se duc atâția la America, dar pentru aceea nu trebuie să se uite că odată se vor găta și dolarii cei mulți ai Americii și atunci vor trebui să asude la petecul de pământ, ce le-a mai rămas pe urma călătoriilor în țara banului. Trebuie să ne gândim la aceea, că mâne poi-mâne nu va fi lipsă de atâtea brațe, ori cel puțin va veni timpul, când noi Românii nu vom mai avea, ce căuta la America și atunci va trebui să ne întoarcem la moșioara noastră, care fiind de tot mică și îngreunată cu o mulțime de datorii, făcute cu dusul la America, cu ridicarea de case zgrăvite, cu purtarea zdrențelor nemțești sau ungurești, ba pe urma unui traiu necumpătat, cu care s'a dat Românul nostru, încă de pe când a fost în America, abea va mai putea sătura câteva guri, decum să mai poată plăti atâtea dări, aruncuri și camete la bănci, cari pe zi ce merg cresc tot mai mult.

Imprejurarea, că se duc atâția la America, cu deosebire de pe Țara Oltului, trebu să-l pună pe gânduri pe ori-ce Român iubitor de neamul său, deoarece socotind binele, ce ni-l întinde America, vedem că e numai jumătate față de relele, ce răsar pe urma ei. E adevărat, că în țara fabricilor se câștigă ușor banul, dar tot așa de ușor se și duce, și dacă îi rămâne vre-o câteva sutuțe la an, acelea trebuie să le dea pentru lucrul câmpului de acasă, biruri și alte nevoi și nu arare ori se întâmplă că se îmbolnăvește și pune pe leacuri și doftorii truda alor nu știu câți ani. În schimb acasă moșia nu-i e lucrată bine, abea rodește atâta, cât să hrănească pe nevastă-sa și câțiva copilași; apoi în loc să-și mărească locul, puțin ce-l are, îl împarte mereu, căci banii dela America s'au cheltuit pe podoabe netrebuincioase în casa țaranului și fiindcă nevasta și copiii celui dus în America, nu poate umbla tot cu aceleași haine, cu cari umblă ceilalți oameni din sat, de aceea hai, mă rog, și da pe rochii, cărpe de mătase, ghete cu bumbi, îi cu rețe și alte mirăzării, că gândești, că ea e cutare grofoaie, căreia îi curg bani cu găleata. Unde mai pui fumurile și gândurile scâlciate, cu care vine bărbatul dela America? Ce să mai zici de femeia, care nu-și păzește cinstea casei, până când bărbatul ei trage în piept frumul înăbușitor al fabricilor din America?

Eu cred, că toate aceste rele cumpănesc foarte tare banul, ce să câștigă cu primejdia vieții, căci doar ce-i mai scump pe lumea aceasta și mai ales pe lumea cealaltă, decât un traiu liniștit, cheltuit cu o muncă neîntreruptă și ferit de acelea lucruri, ce l-ar face urgisit înaintea oamenilor și înaintea lui Dzeu.

Intr'adevăr trebuie să te miri, că sasul și unгурul nu-și prea lasă țara, deoarece își găsesc de lucru și în țara lor. Ba și mulți Români din alte părți încă se fericesc tot în țara lor sau în România, unde atâția străini își umple pungile cu bani frumoși și cu inimile înviorate se întorc la vetrele lor. Dar oare Bulgarul nu din pământul nostru își scoate miile de coroane și le trimite celor deacasă? Da toți au loc în țara asta și numai noi nu, pentru că alte neamuri nu pierd vremea scumpă a lui Dumnezeu în trândăvie, în beții și alte lucruri deșarte ca noi. Nime nu zice, că-i ușor traiul în țara noastră, dar iarăși nime nu poate zice, că pe lângă o muncă continuă, pe lângă un traiu cumpătat nu poți trăi la moșioara ta alături de copii și de nevastă.

E drept, că numai cu lucrul pământului, pe care nu-l lucră rațional, nu-ți poți acoperi toate necesitățile ce le ai, dar acolo sunt meșteșugurile zidăritul, cojocăritul, ferăritul, măsuritul și altele cuprinse tot de mâna străinului, acolo sunt pădurile lucrute și tăiate tot numai de străini, lucrul la drumurile de fier și de țară și altele cari pot fi pentru noi isvoare nesecate de bani, dacă le vom ști purta cum se cade.

Așadar să nu ne gândim tot numai la traiul ușor și îmbelșugat din America, ci să scurmăm mai bine pământul nostru, care ascunde în sine bogății neprețuite, ajunse pe mâna străinilor, să îmbrățișăm meseriile de tot felul, să fim harnici și cruțători, ca nu cumva venind străinul să ne cuprindă locul, cel avem și atunci să ne mâne iar în țara, unde am alergat după bogăție, în vreme ce pământul nostru de acasă, e cea mai scumpă bogăție, lau lăsat pradă străinului.

Un frate.

Sinoadele bisericii române ortodoxe.

În 21 Aprilie (4 Maiu) a. c. la Dumineca Tomei s'au deschis în Sibiu, Arad și Caransebeș, sinoadele ordinare diecezane. An de an se întrunesc deputații clerici și mireni la aceste sinoade pentru a conlucra în armonie la bunul mers și înaintarea Bisericii noastre. Mulțumită constituției sale, care este cea mai primitivă cea a Bisericii creștine din întâile veacuri, cu alte cuvinte, cea sinodală, ea poate fi pururea adusă în consonanță cu cerințele timpurilor, cari se schimbă, poate fi adaptată împrejurărilor variate, sub cari cade, pentru a-și putea urmări destinația, pe care i-a dat-o întemeietorul ei, Iisus Christos, care este fericirea vremelnică și vecinică a membrilor săi. Sinodul este singura autoritate bisericească legiuitoare, în Biserica ortodoxă, spre deosebire de alte biserici, în cari autoritatea aceasta este concentrată în persoana unui singur păstor, care autoritate nu poate fi infalibilă, cum este a sinodului. Învățătura lui Iisus Christos, a apostolilor, a sf. Părinți, practica bisericească din toate timpurile ne dovedesc, că de la început, a fost adoptată, ca forma constantă și dominantă pentru ocârmuirea bisericească, forma sinodală și succesivă. Biserica ortodoxă a rămas fidelă Bisericii apostolice și sub această privire.

Cestiunile privitoare la doctrină, la cult, disciplină, sunt cu mult mai însemnate, fie chiar și pentru, biserica locală, decât ca ele să poată fi decise de puterea unei singure persoane, ele cer pentru a fi obligatoare, să fie rezolvite prin lucrarea autorității colective.

În sesiunea aceasta o sinodului arhidiecezan au fost unele lucrări de o deosebită importanță pentru prosperarea bisericii în viitor. Între aceste lucrări cestiunea noului seminar a preocupat mult sinodul, aducând și decisiune în privința aceasta. Părerile divergente, ce subversau cu consi-

derare la locul unde are să se zidească noul seminar, căzură în fine de acord, pe lângă anumite concesiuni.

Ca legiferare propriu zisă, adusă în sesiunea din anul acesta, putem privi pragmatica de serviciu pentru funcționarii dela consistoriu și seminar, și pentru protopresbiterii, parochii, catiheții, capelanii și diaconii din arhidieceza gr. or. rom. din Transilvania, prin care, îmbunătățindu-se dotațiunea tuturor acestor demnitari bisericești, cu dreptate li se poate cere o activitate mai bogată, mai intensivă spre binele Bisericii și al neamului.

Altă lucrare, poate cea mai însemnată din toate, e punerea dării culturale pe alte baze, decât cele din trecut, adică pe bazele progresivității, adică atât inteligența cât și poporul, să fie datori a o plăti, potrivit cu situația materială. Fiindcă e bine ca publicul să cunoască felul, cum se va repartiza pe viitor darea culturală, las să urmeze concludul votat de sinodul arhidiecezan Joi în 8 Maiu nou.

Pentru trebuințele generale ale Arhidiecezei se decretează un impozit general asupra tuturor capilor de familie, și respective a tuturor membrilor cu vot în sinoadele parohiale, împărțiți în 6 clase:

a) La clasa I aparțin: dignitarii bisericești, asesorii consistoriali, protopopii, prof. seminariali și gimnaziali, advocații, medicii, inginerii, proprietarii mari, directorii de bănci și comercianții angrosiști, pensioniștii cu pensie de 3000 cor. în sus, și au să contribuie în fiecare an cu câte 20 cor.

b) La clasa II-a aparțin: preoți cu calificare completă, preoții situați materialmente bine, neguțătorii cu firme improtocolate, proprietarii de mijloc și funcționarii dela diferitele oficii publice și dela institutele de credit, notarii, — și au să contribuie cu câte 10 cor. la an.

c) La clasa a III-a aparțin: proși cu calificare inferioară și mai slab situați și învățătorii, având a solvi suma de 5 coroane.

d) La clasa a IV-a aparțin: meseriașii, pensioniștii și membrii parohiei cu avere de 5000 cor. în sus, având a solvi suma de 2 cor. la an.

e) La clasa a V-a aparțin: toți țărani de frunte cu moșie și cu avere de 3000—5000 cor., meseriașii fără calfe, învățătorii pensionați, și alți credincioși, cari se consideră în comuna lor de frunțași, având să contribuie cu 1 cor. pe an.

f) La clasa a VI-a aparțin: toți credincioșii luați în lista membrilor sinodului parohial, cari sunt de sine stătători, având să contribuie cu câte 30 fileri la an.

Văduvele au să fie clasificate din partea comitetului parohial și induse conform stărilor materiale în clasa corespunzătoare.

Acei membri ai bisericeii, cari doresc să-și răscumpere odată pentru totdeauna această dare bisericească, au a solvi taxa anuală din clasa din care sunt înșirați înmulțită cu 20. Consemnările pentru prescrierea acestui impozit se fac de comitetul parohial, după instrucția specială ce o vor primi dela consistoriul arhidiecezan prin organele sale autonome, și la caz de nevoie cu intervenția organelor administrative. În conformitate cu rezoluția ministrului de culte și instrucție publică din 1899 Nr 59,368/1899.

Din suma încassată într'un an 40,000 cor. se contează la fondul general pentru trebuințele administrative, iar întreg restul trece la fondul cultural pentru trebuințele religioase și culturale.

Noul impozit se decretează cu începere din 1 Ianuarie 1913, având a se crea o secție nouă în sânul senatului episcopesc, cu cel puțin un funcționar angajat anume spre acest scop.

Prin aducerea acestui conclud să scoate din valoare concludul de sub Nr. 77/1909 și 76/1899*.

Sinodul, după ce în șase ședințe a terminat toate agendele ce au căzut în sfera de activitate a sesiunii actuale, s'a închis sâmbătă în 10 Maiu 5 oare p. m. cu o vie aclamare a vorbirei de închidere, rostită de Exelența Sa, Înalt prea sfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Meșianu, căruia în numele sinodului îi mulțămeste pentru buna și înțeleaptă conducere a sinodului urându-i totodată mulți ani de viață în depline puteri trupesti și sufletești spre binele bisericii noastre și al credincioșilor ei, Ilustritatea Sa Arhimandritul Dr. Ilariu Pușcariu, vicariu arhiepiscopesc.

Din trecutul mănăstirei lui Constantin Brâncovean Voivod dela Sâmbăta sup. ap. la poalele Carpaților.

(Urmare).

La 10 ore seara, în preajma zilei de Vineri, preoțimea s'au tras pe la quartire, cu cugetul la procesiunea ce trebuie se o facă Vineri dimineața la 5 ore la mănăstirea, Brancovean dela poalele Carpaților.

Despre procesiunea aceasta, poporul credincios din întreg protopresbiteratul Făgărașului a avut cunoștință, căci i s'a publicat în fiecare comună din partea preoțimei, — că adică praznicul acesta Vinerea isvorului, îl vor celebra toți preoții la ruinele acestei mănăstiri ortodoxe din munte, unde un isvor tămăduitor adapă pe credincioși, și unde se va face sfințirea apei curgătoare (isvoritoare) din Păști până în Rosale, pentru tămăduirea celor bolnavi, ba și un „sfânt maslu“ cu toți preoții se va săvârși la locul acela sfânt, pentru tămăduirea bolnavilor și »parastasul« pentru cei repotați încă nu va lipsi. — Drept aceea era de prevăzut cu un mare peregrinagiu de credincioși din toate satele la locul hotărât. Înch de Joi au sosit mulți aci în Sâmbăta de sus; pe o femeie oloagă o aducea cu un car, și lacrimi de credință isvorau din ochii bolnavei, cugetându-se la ziua de mâne, când se va aduce de patru, întocmai ca și ologul din evanghelie înaintea lui Christos, în fața preoților slujitori, și alți mulți, pre cari iam văzut la mănăstire a doua zi.

Toată noaptea de Joi spre Vineri, unii pe cară, iară mulți pe jos, au călătorit pe diferite căi, că la mănăstirea lui Brâncovean să vadă, ce n'au mai văzut: preoțime multă slujind și lăudând pe Dzeu.

Iară Vinerea isvorului dimineața o zi lină și frumoasă, cetele de creștini, mari și mici, bătrâni și tineri, toți în hainele cele mai alese de sărbătoare, curgeau din toate părțile, începându-se cu Făgărașul și jurul lui, care a atras oaspeți și dela Avrig și chiar din centru Metropolei noastre Sibiu.

Iți era mai mare dragul privind, și-ți venea să exclami ca mântuitorul nostru Iisus Christos, la fântâna lui Iacob, când credincioșii Samarineni alergau să-l vadă: *priviți holdele, sunt coapte și secerișul se poate face.* Astfel credincioșii de pe malurile râului Olt, alergau la isvorul tămăduirei dela mănăstirea lui Brâncovean, care se arată numai din Paști până în Rosale, să vadă pe Christos în rugăciunile marei mulțime de preoți slujitori.

Membrii conferinței: *Nicolae Clonța, Vasile Mușat, Petru Debu, Ilarie Cocan, Vasile Debu și Ioan Capeta*, în frunte cu praporul bisericeii din Sâmbăta de sus apuseană, îmbrăcați în odăjdii, Vineri dimineața, în sunetul clopotelor pleacă pe jos spre munte, către mănăstirea lui Brâncovean, o cale lungă și obositoare, și după ei o mulțime de credincioși, care cu cât cortegiul se apropia de munte, cu atât, din toate cărările (drumurile) mulțimea se adauga. Lângă un isvor cu apă bună odihnesc puțin, apoi convoiul religios intră în pădurea inverzită de sub poalele muntelui, cântând cu voce tare „Christos a înviat”.

Codru răsună de cântarea înveselitoare și auzinduse aceasta de cei mai mulți, credincioși ajunși deja în jurul mănăstirii, acesteia aleargă cu bucurie, întâmpinând prevestitorii bucuriei mari, reflectând și ei cu toții: *»cu moartea pre moarte călcând, și celor din mormânturi viață leau dăruit».*

Intr'un suflet și într'un cuget sosesc și ceilalți preoți în frunte cu protopopul Făgărașului și al Avrigului și apoi și iubitul asesor consistorial Prea On Domn *Mateiu Voileanu*, descendentul, tot așa de credincios și apărător al ortodocscismului, cași străbunul său, primul egumen al acestei mănăstiri dela Sâmbăta superioară: *Visarion Voileanu*, și cu ei mulțime de popor ca la 3000, cari toți se închină altariului sfintei mănăstiri, acum în 1913 ceva renovată, și apoi se așeza în jurul ei, începând rugăciunile: *sfîntirea apei, maslul și parasul.*

Numai puțini ca 26 de preoți servesc în jurul unei mese lungi, toți înornați în cele mai alese și mai frumoase haine preoțești: *epatrafir și sfită*, care a fost așezată în curtea mănăstirii, închisă cu ză-

brele în anul acesta, cu ocaziunea renovărei, lângă masa de servit Dzeesc s'au adus toți cei bolnavi, iară publicul mai ales, înțeligența, și mai ales multe preotese, cari toate au alergat cu soții lor aici, a ocupat curtea mănăstirii, și ceilalți mulți ascultau împunătorul serviciu divin din grădina mănăstirii, afară de grilagi și cei mai tineri ca și paserile suiți în nucii mănăstirii, ascultau drăguța și sf. slujbă. Înșir numele preoților slujitori: 1. *Nicolae Borzea*, protopop, 2. *Ioan Cădea*, protopop, 3. *Vincentiu Grama*, 4. *Nicolae Aron*, 5. *Nicolae Clonța*, 6. *Solomon Făgărășan*, 7. *Ioan Banciu*, 8. *Petru Debu*, 9. *Ioan Capeta*, 10. *Ioan Pop*, 11. *Spiridon Mardan*, 12. *Vasile Mușat*, 13. *Iosif Cațaveiu*, 14. *Alexandru Popa*, 15. *Pavel Borzea*, 16. *Vasile Debu*, 17. *Ilarie Cocan*, 18. *Vasile Răduleț*, 19. *Dumitru Purece*, 20. *Mateiu Nicoara*, 21. *George Bărșcu*, 22. *Mateiu Răduleț*, 23. *Iosif Martin*, 24. *Vincentiu Pop*, 25. *Ioan Conora și 26. Bartolomeiu Zaharie*, parohi. — Pomenesc aci și pe Prea On. Domn *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial și pe On. frate *Valeriu Literat*, cari n'au servit, cel dintâi, căci sosise din cauza trenului numai la miruire iar al doilea fiind ceva obosit.

Intre preoții slujitori mult au ostenit frații *Nicolae Clonța și Vasile Debu*, cari au trebuit să scrie pomelnice cu sutele dela credincioși, cari numai încetau cu darul lor. — S'au spus că preste 60 de coroane au încurs dela aceste pomelnice.

Și acum după sfârșitul serviciului divin, după ce toți au fost miruiți și stropiți, cu bucurie, familii de familii s'au așternut mesele bogate la umbra arborilor inverziți în luna lui Maiu la poalele muntelui, care răspânda aerul cel curat și răcoros, — și până spre sară s'au petrecut când rând pe rând s'au întors la căminele, de unde au alergat.

Eară eu mai dând ocol, cercetând isvorul (fântâna) cel sfânt și mai intrând de câteva ori în mănăstire, de care cu greu m'am despărțit, mai vorbind cu oameni cunosători ai locului, am mai scos la iveală următoarele date istorice.

Mănăstirea lui Brâncovean s'ar fi clădit între anii 1642—1647. La anul 1761 a fost dărâmată de generalul Bucov. La anul

1767 a fost reparată complet — dovadă imprimarea acestui an dela ușa mănăstirii din afară. La anul 1766 a fost zugrăvită pe din lăuntru, dovadă imprimarea acestui an, la urma Pomelnicului din altar, care este următorul: *Nicolae — Maria — Manolachie — Constantin Voivod — Marinca — Stanca — Constantin — Constantin — Ana — Ștefania — A. Radu Șerban — Maria — Visarion — Isaia — Pracsia — Bogoslova — Rafila — Iacob — Nerhasca — Rafail — George — Nastasia — Mihaiu — Ion Voivod — Teodor G. Spiahftia — Balasa — Bogoslov — Ioan — Ștefan — Marina.*

În grădina mănăstirii se găsește o chilie călugărească, iară în fundul păraului lui *Bozga* la a treia curmătură se găsește o a 2-ua chilie călugărească, — de aci și numirea *păraul chiliei.* —

Nicolae Aron,
paroh gr. or.

Adunarea generală a societății „Progresul” din Făgăraș.

Duminecă în 11 Maiu n. crt., și-a ținut adunarea generală ordinară societatea de diletanți români „Progresul” din Făgăraș. La adunarea generală au participat vre-o 30 de membrii.

Deschiderea adunării a făcuto prin o scurtă și potrivită vorbire preș. societății d-nul Dr. Octavian Vas, în care vorbire în cuvinte calde și pline de însuflețire, a relevat trecutul ei când erau românii din Făgăraș mai închegați, și trăiau în bună armonie, să însuflețeau pentru înaintarea progresului și dezvoltau o mare activitate pe terenul cultural, au relevat și ani mai slabi în viața socială a progresului, însă astăzi are nădejdea ca în timpul cel mai apropiat iarăși va lua o activitate mai însemnată. Deee Dumnezeu așa să fie.

După aceasta s'a cetit raportul comitetului de către secretarul societății, apoi raportul cassarului prin domnul Ioan Dejenariu cassar al societății. Ambele rapoarte au fost primite de adunarea generală.

Din raportul comitetului reese, că de prezent societatea numără azi 134 membrii.

Cântec.

*Țar'avem și noi sub soare,
Și-o râvnesc dușmani destui,
Dar prin vremi asupritoare
N'am lăsat-o nimănu,
E bogată zici! Vezi bine,
E bogată, căci în ea
Multe inimi sânt, streine.
Și-i frumoasă, că-i a mea.
Dacă-i mică nu-i de-ocară,
Căci viteji în ea mai sânt,
Și-apoi și la noi în țară
Crește fierul din pământ:
Când vom îl știm culege,
Știm cum să isbim cu el
Când dușmani lipsiți de lege
Vin spre noi cu gând mișel.*

*Steag avem și noi, străine,
Și-l iubim cu jurământ.
Ziua râului când vine,
Ce frumos se sbate'n vânt,
E frumos și steagul vostru,
Dar pe-al nostru de-l privesc
Tot mai mândru este al nostru,
Și mai sfânt, că-i românesc
Rupt de-asprimele furtunii
Râscolite de dușmani,
L'au purtat cisnit străbunii
Prin atât amar de ani.
De ne cheamă azi la moarte,
Veseli mergem la războiu:
Să dea Domnul să ni-l poarte
Și nepoții tot ca noi!*

*Știm și noi o lege sfântă,
Și de mii de ani acum
Stăm cu ochii spre țântă
Mergem tot pe acelaș drum.
Pentru sfânta lege-a a crucii
Pentru limba ce-o vorbim:
Ce de-oșel pe săbii lucii
Pus'am noi de când trăim!
Știe Dumnezeu de-i bine*

*Ori de facem vr'un păcat —
Dar noi știm c'asa e bine
Să fim ce-am apucat,
Pentru lege, pentru limbă
Noi cu gura prindem foc:
Numai vântul se tot schimbă
Insă munții stau pe loc.*

*Sânt și neamuri mai cu nume,
Mai vestite la războiu:
Or fi multe poate 'n lume,
Câte n'au ajuns la noi.
Dar noi știm ce ne învățară
Cei ce-au fost, și când rostim
Vorba sfântă „neam și țară”
Noi, străine, tresărim.
Pentru cel ce ne iubește,
Tot ce-avem noi dăm cu drag,
Dar când neamul ni-l hulește
Și vrășmaș ne vine 'n prag,
Mii de oști cu el s'aducă:
Noi sântem Români destui —
Când de piept cu noi s'apucă,
Aibă! Ceru 'n mila lui!*

Gheorghe Coșbuc.

16 fondatori, 65 ordinari și 53 membrii activi, iar averea-i totală face C. 4019.59. Din raportul cassariului reese, că bani gata are societatea în libelul dela institutul »Furnica« cor. 2828.58.

După verificarea rapoartelor fiindcă anul acesta este an de reorganizare, societatea s'a constituit în modul următor:

Funcționarii societății.

Președinte: Dr. Dănilă Vas, avocat, vicepreședinte: Mateiu C. Jiga, dir. de bancă, secretar: Ilariu Debău, funcționar de bancă, cassar: Ieronim Preda librar, controlor: Costi Toma cassar de bancă.

Comitetul societății.

Domnii: Alexandru Belle v.-comite, Iacob Popa vicar, Nicolae Borzea protopop, Dr. Octavian Vas avocat, Dr. Liviu Pandrea avocat și Dr. Victor Pralea avocat. Doamnele: Maria Cernea, Lucreția Dr. Micu, Maria Dr. Popescu, Maria Dr. Șerban, Elena Jiga și Elena Poparad.

Fiind punctele din programa adunării generale exhaustate adunarea generală să închide prin v. președintele societății Mateiu C. Jiga.

Noul președinte al societății fiind un om tânăr și viguros, dornic de muncă, sperăm că societatea va lua un nou avânt de înflorire, îndeplinind astfel societatea nobilului scop cultural, pentru care a fost întemeiată.

Secretarul societății.

Monografia

bisericilor și școalelor române din Făgăraș.

Momente mai însemnate din trecutul bisericii și școlii din Făgăraș, de ambele confesiuni, greco-orientală și greco-catolică.

(Urmare)

Conzistoriul arhidiecezan gr. or. din Sibiu a și aprobat dispozițiunea aceasta cu privire la cei 3 fl. ca și alții să se îndemne și să se facă astfel de donațiuni și de alți creștini.

La anul 1879 s'a simțit lipsa lărgirii cîntirului din capul orașului (cîntir comun pentru toți reposes. rom. gr.-or. și gr.-cat.) și în scopul acesta s'a înaintat de bisericile române rugare la erariu, care a ajuns până la ministru, să se capete pământ, dar fără rezultat, — căci ministru a zis, că numai pământ pentru pământ se poate da (în schimb).

Atunci biserica română gr. or. a oferit erariului pământul de 2 jug. 838 □ cîntit ei de George Boer schimb și erariul a și dat apoi pământ pentru pământ (păr pe păr) în scopul lărgirii cîntirului estern.

Biserica română gr. cat. însă a trebuit să dea și ea atîta pământ, cât avea biserica română gr. or., — ca să-și poată îngropa și ei morții în pământul cel nou anecsat; și neavînd, a cerut rescumpărare pe partea jumătate, făcînd tîrg cu 175 fl.

Donatoriul pământului Gheorge Boeriu a cerut, ca suma de 175 fl. bani de rescumpărare să se administreze la Conzistoriul din Sibiu, de unde s'a și aprobat această dispozițiune, — lăsînd ca pământul anecsat la cîntir să se transcrie în cartea funduară pe ambele biserici române din Făgăraș gr. or. și gr. cat. ceia-ce fără drept — căci suma de 175 fl. s'a primit numai pentru îngroparea morților nu și pentru

transpunerea pământului și pe biserica unită, care dacă are gropi mai multe trebuie să plătească de fiecare 1 fl. mai mult.

Iară pământul de schimb s'a pus în cartea funduară pe numele erariului, — ceea ce a și urmat.

Suma de 175 fl. însă ce avea să plătească biserica gr. cat. bisericii gr. or. n'a încurs, cerînduse proces pentru incurgerea ei.

Atîta pe baza documentelor prezentate de protopopul Nicolae Borzea.

Știut este că și Tomița Moldovan a dăruit bisericii române gr. or. din Făgăraș un pământ tot pentru lărgirea cîntirului estern, care încă în jumătate a trebuit să fie rescumpărat de biserica română gr. cat. să zicem tot cu 175 fl. eventual de 2 ori atîta, dacă a fost dublu mai mare, și iată ese tocmai 1000 cor, despre care conducătorii țehiului de timari, susțin că l'a plătit biserici unite drept rescumpărare pentru dreptul ei din pământul adoptat la progadia din capul orașului.

Țemesterul timarilor români a făcut de cînte (a dăruit) și bisericii române gr. or. din Galați (lângă Făgăraș) un *potir de argint aurit în preț de 75 fl.* la anul 1854, care și azi se folosește, fiind foarte frumos și strălucind ca o stea.

Acum înșir pe țemestarii mari, și la țomeșterii și unii notarii ai societății găsiți în documente dela 1733—1850.

1. Georgius Gorgonya (țemester mare în 1733). Porcselya Ganya (latomeșter în 1733). George Petrascu (notariul țehiului în 1822). 2. George Stanciu (țem. mare în 1822). Niță Mureșan (latomeșter în 1822) Niță Sentea (țem. mic în 1822). 3. Stanciu Comanariu (pres. 1740—1803). Nicolae Petrascu (cassariu 1740—1803). 4. Acsente Comanar (țem. mare în 1805). George Răurean Alexandru (cassar în 1805). Ioan Ludu (în Beclean latomeșter în 1805). 5. George Roșca (pres. în 1806). George Roșca țemester mic în anul 1805. Ioan Ghimbășan (cassar în 1806). Toma Ganea (țem. mic în 1806). Mateiu Jiga (în Beclean latomeșter 1806). 6. George Șerbănuț Riurean (țem. mare în 1807). George Roșca latomeșter 1807). Niță Radu Mureșan (țem. mic în 1807). 7. George Alexandru (țem. mare în 1812). Ionuț Ghimbășan latomeșter în 1812). 8. George Roșca (țem. mare în 1813). David Cosma (latomeșter în 1813). 9. David Cosma (țem. mare în 1817—1818). George Stanciu (latomeșter în 1817—1818). Dinu Hobian (țem. mic în 1817). Ștefan Fogoroși (țem. mic 1818). 10. Niță Ghimbășan (țem. mare în 1819). Niță Iacob (latomeșter în 1819). 11. George Stanciu (țem. mare în 1820). 12. George Stanciu (țem. m. în 1821). Niță Mureșan (lato-meșter în 1821). Niță Lențea Comanar (țem. mic în 1821). Tot acești trei și în 1822.

13. Niță Ghimbășan (țem. mare în 1824). Sentea Comanar (lato-meșter în 1824). Nicolae Săcărean (țem. mic în 1824). 14. Antonie Brânzea (țem. mare în 1833). George Etveș (lato-meșter în 1833). Ion Vișia (țem. mic în 1833). 15. George Sentea (țem. mare în 1868) Constantin Ganea (notar al țeh. în 1868). Vasile Alutan (notar al țehiului în 1850).

Mai încoace dela 1868, țemestarii au fost:

16. George Ganea (1869). 17. Luca Manișor (1870). 18. Nicolae Etveș (Culiți)

(1879) 19. Ioan Ciora (Iachie) (1881) 20. Constantin Hobian (1895). Nicolae Pop Corodi (vicepreședinte 1895). 21. Ioan Chimbășan (1897). 22. Iosif Ciora (Sivucă 1898). 23. Ioan Beclerean (1912). Laurian Hobian (cassar 1912). Și mai amintesc pe țemestarii mari: 24. Constantin Pop (1848), și 25. Ioan Aiser (1856).

Dintre funcționarii controlatori amintesc pe Ferenczi, Rákossy și Zaidfriedt.

În fondul societății contribuia fiecare meșter 52 fl. și anume: 50 fl. taxa de învestitură ca meșter, un fl. pentru adunare și 1 fl. pentru bătrâni (comitet). Cei din Beclean meșteri contribuiau câte 10 fl. și 1 fl. adunarea și separat câte 3—4 părechi de opinci, talpă lucrată de ei, ca model de lucrare, — și dacă talpa nu era lucrată bine, meșterul, o respingea la un termen nou de șase săptămâni.

Din cei 50 fl. taxă de meșter, mai înțai se spesa câte 5—6 vedre de vin (aldămașul) și numai ce mai rămânea intra în fondul societății.

Aldamașul, drăgălașul, era atrăgător, și meșterii își petreceau; iară fondul rămas și înființat din pedepse și taxe dela feciori și meșteri se folosea la câte o lipsă biserică, precum a fost și tornarea clopotului din mijloc al ambelor biserici române din Făgăraș.

Două lucruri bune a răsărit din țehiul timarilor români din Făgăraș: morala și disciplina și apoi filantropia.

Nicolau Aron

(Va urma).

preot gr. or.

Ceva despre reuniunile meseriașilor români.

Cînd cetește omul rapoartele anuale despre adunările generale și iubire a reuniunilor meseriașilor români, cari sau înființat de 40—50 de ani și continu au progresat, ți-se umple inima de bucurie, vîzînd din rapoartele adunărilor generale, că au luat o îmbrătoșare atît de înfloritoare în decursul lor laudabil, cari își au în fruntea lor ca conducători pe bărbați însuflețiți, aleși și devotați pentru împlinirea chiemării și prosperarea reuniunilor, dela cari să cere mult sacrificiu și îndură grele sarcini peste an, cu răspunderea grea la administrarea averilor plasarea și îngrijirea ucenicilor, desvoltarea lor culturală etc. etc.

La adunarea generală a reuniunii meseriașilor români din Brașov, președintele dl *Petru Pop*, raportează activitatea desvoltată în anul trecut în fața adunării generale, din care reese, că averea totală a reuniunii în 1912 a fost de cor. 97,493.22 fil. prezentînd un spor de cor. 1687.92 fil. față de anul 1911.

Comitetul reuniunii în anul 1912 au plasat în Brașov 209 ucenici români la diferite branșe de meserii. În anul 1912 au fost 612 ucenici, din aceștia sau eliberat 11. Au plasați în total 600 de ucenici români. Frumos număr.

Ajutoarele împărțite de cătră asociațiune în decursul anului 1912 sunt: 380 cor. în bani la 19 ucenici. 388 cor. taxe de școală plătite pentru 99 ucenici, 23 cor. ca bani de spălat pentru 7 ucenici, 50 cor. taxe de drum pentru calfe și ucenici, lipsiți de mijloace, tot pentru ucenici s'au împărțit haine în preț de 915.60 cor. Cu totul pentru

tutorarea ucenicilor s'a cheltuit în anul 1912 suma de 1756'60 cor.

Numărul membrilor a crescut în anul trecut cu mult mai mult, decât în ceilalți ani, în ce privește achitarea taxelor de membrii dl președinte constată că taxele incurg regulat.

— Adunarea reuniunii meseriașilor din Blaj. A fost a zecea adunare generală a reuniunii și jubileului îmbucurător. Sala a fost decorată cu frunzare și publicul a luat parte la adunare într'un număr neobicinuit. A prezidat dl Gavril Precup, care într'un discurs avântat a relevat momentele principale din viața reuniunii cari o fac atât de importantă pentru Blaj. Reuniunea administrează 6 fonduri și dispune de o avere de 16'882'39 coroane. Fondul halei de vânzare este de 7703'56 cor. Biblioteca numără 340 cărți. Meșteșugari români în Blaj sunt de prezent 77 patroni, 76 sodali și 120 ucenici. În adun. gen. au mai vorbit dl Dr. Ion Coltor prof. seminarial și dl Dr. Iuliu Maniu ambii relevând îmbucurătorul avânt ce și-l ia an de an reuniunea.

NOUTAȚI.

— Fondul cultural arhidiecezan.

Zilele acestea Preaveneratul Consistor arhidiecezan din Blaj a aprobat socoșile fondului cultural pentru anul 1912.

În decursul anului 1912 s'au plătit din capitale oferite de sufletele generoase Cor. 3965—, iar ca interese după sumele subscrise de abia au intrat Cor. 2648— Suma capitalelor oferite, pentru scopuri culturale se cifrează în aproape 145 mii cor. Din contribuiri în bani gata au intrat Cor. 4658'44 iar din interese după depuneri Cor. 5462.

S'au dat sub titlu de ajutorare stabile pentru salariile învățătorilor Cor. 19652'66 fil., iar ca ajutorare pentru zidirea de școli, mobilar ș. a. Cor. 4141'75, va să zică s'au cheltuit pentru școli peste 60 mii cor.

La sfârșitul anului averea fondului era de 241 mii cor. anume 142 mii oferte, 82 mii capitale depuse, 12 mii acții de bănci restul bani gata.

— Intrevederea domnitorilor. Regele bulgar Ferdinand se va întâlni în curând cu regele grec Constantin, pentru a netezi cu acest prilej toate diferențele ivite în cursul războiului din Balcani. Ideea întrevederii este dată de regele Ferdinand.

— Jubileul gimnaziului din Nășăud. În toamna anului curent românii din această țară vor avea o mare serbare culturală. În 1 Sept. n. adecă să împlinesc 50 de ani decând s'au deschis porțile acestui așezământ cultural, care a dat neamului nostru un considerabil număr de luptători neprețuiți, pe toate terenele vieții publice și politice. Corpul profesoral deja a început să facă pregătirile trebuincioase, ca această măreață serbare să fie cât se poate mai splendidă.

— Cu bicicleta pe apa Oltului la Făgăraș, ce am amintit în Nrul trecut, cu care se vor produce inventatorii Frații Muntean din Cincșor. Atragem atențiunea din nou a publicului român asupra producției ce se va face pe apa Oltului, astăzi Duminecă la 4 ore p. m. Merită să sprijinească cu prezența sa On. public pe acești români geniali inventatori. Prețurile sunt reduse nu precum s'a anunțat în Nrul trecut ci precum se află în afișele răspândite.

— În interesul orfanilor. Statul Ohio, a votat o lege, care asigură o pensiuie anuală a văduvelor cu copii. Prima femeie care se bucură de favorul legii americane, este din întâmplare văduva lui Ion Raț, emigrant din Ungaria. Bărbatul ei a murit în spitalul din Cleveland și a lăsat după sine o soție și cinci copii în mare mizerie. Văduva cu copii primește acum un ajutor de 215 coroane pe lună, în conformitate cu legea umană a statului Ohio.

— Răsplata soldaților înarmați la graniță. Oficerii și soldații câți au stat sub arme la granițele de sud și de nord ale monarhiei în decursul crizei externe actuale, vor primi drept aducere aminte de zilele grele petrecute acolo medalii simple comemorative. Precum sunt informate ziarele, până la sfârșitul lui Mai toți rezerviști chemați sub drapel vor fi eliberați acasă.

Sărmane soldat român! Multe zile frumoase de lucru al câmpului ai petrecut

printre străini înarmat până în dinți și slabă răsplată primești, și tu și ai tăi, dela cărmuirii țării.

— Necrolog. Dna Elisabeta Dr. Pop născ. Arefa, (soția dlui Dumitru Pop zaraf în Brașov, și compatriot al nostru din Dejani) a încetat din viață Luni în 11 Maiu n. a. c. în etate de 47 ani și al 28-le an al fericiții căsătorii. — Înormântarea s'a făcut în 14 Maiu în cîntirumul bisericei Sf. Treime de acolo. Lăsând în urmă pe nemângăiatul soț, mama și doi copii. Dzeu să o odihnească în pace. — Trimitem și noi condolențele noastre propunde.

— Erupțiunea vezuvului. Din Neapole vine știrea, că Vezuul a erupt Sâmbătă noaptea tot prin craterul, unde erupse în Ianuarie anul trecut. Imprejurimea muntelui este acoperită cu o pătură de cenușă în grosime de mai mulți milimetri. Fenomenul a fost însoțit de cutremur și tunet subpământean.

PAGINA COPILOR.

Redactor: CRIN.

COPILII SĂLBATICI

Cățiva scriitori străini povestesc în scrierile lor despre unii copii cari au crescut laolaltă cu animalele pădurii. Parte din aceste povestiri sunt foarte apropiate de adevăr: altele sunt însăși icoana adevărului.

E interesant de știut ce vieată au dus asemenea copii în sânul naturii, între fiările sălbatice, departe de părinți și de oameni, și întru cât, trăind așa, sau depărtat de traiul și de obiceiurile omenești.

Doctorul Debal povestește în „Istoria schimbărilor neamurilor omenești“, că pe la anul 1661 niște vânători au zărit într'o pădure din Litvania (provincie a Poloniei), doi copii cam de vr'o 9 ani cari să jucau cu o ceată de urși. Copiii erau plini de putere și de sănătate.

Vânătorii, luând la goană urșii, voia să prinză pe copii și cu multele silințe ale lor prinseră pe cel mai mic; dar și acesta li se împotrivi din toată puterea, cu dinții și cu unghiile! Acest copil, cu părul bălaiu și cu înfățișarea foarte osebită, fu adus înaintea regelui Poloniei, care puse să-l boteze și-i dete pe regina ca nașă, iar ca naș avu pe trimisul (ambasadorul) Franței. Regele dete poruncă să crească în chip deosebit pe micul sălbatec; dar toate încercările făcute în acest scop rămaseră aproape zadarnice. Băiatul purta cu mare greutate hainele, și le sfășia îndată ce vedea că nu mai era supraveghiat. Dascălii săi să încercară în zadar să-l facă a vorbi, căci gura copilului nu voia să rostească nici un cuvânt. Ani întregi s'au străduit dascălii să-l învețe limba polonă, însă el pân' la vârsta de 22 de ani, când a murit, și-a păstrat numai țipețele și obiceiurile urșilor „părinți“, care-l hrăniseră și în ceata cărora trăise.

Un doctor englez, Connor, povestește că a văzut la Varșovia un alt copil în vârstă de 10 ani, care de-așemenea viețuise cu urși. El avea corpul acoperit cu păr aspru și des. După mai mulți ani de lecțiuni necurmăte, când fu în stare să spună

câteva cuvinte, au voit să-l întrebe asupra vieții lui trecute; dar s'a dovedit că el își pierduse cu totul ținerea de minte și nu putu să dea nici un răspuns mulțumitor. Niște tăietori de lemne bătrâni, au încredințat pe Connor, că urși răpiau adese copii întârziati prin pădure și că în loc de ale face să facă vre-un rău, îi luau în vizuinele lor și să jucau cu ei. Când să întâmpla ca laba unuia din urși să cadă mai greu peste copil și ca acesta să scoată vre-un țipet, toți ceilalți urși să aruncau asupra tovarășului lor și-l pedepseau pentru bătăria lui!

Alt scriitor, Filip Camerarius, povestește că în 1554 s'a găsit în pădurile Hessei (din Germania) un tânăr în mijlocul unei cete de lupi. El mergea în 4 labe ca și ei, și făcea niște sărituri așa de repezi, că să întrecea cu cei mai buni alergători din ceată. Să deprinsese așa de mult să meargă de-abușelea, că a trebuit să-i pună niște scânduri la piept, ca sa-l silească a sta în picioare. Principele Enric, Landgraf de Hessa, cărui i-a fost înfățișat acest tiner, îi puse profesori și supraveghia însuși creșterea lui. Dar tote silințele ce și-au dat ca să-l îmblânzească, fură zadarnice, căci tinerul sălbatic primea cu o nepăsare dobitocească toate acele griji și căuta numai un prilej potrivit ca să fugă și să se întâlnească cu lupii, vechii săi tovarăși.

Tot astfel a fost și un copil găsit într'un ținut pustiu din Irlanda, trăind în mijlocul unei turme de oi pe jumătate sălbatice. Pielea lui foarte oacheșă, era acoperită de un păr lănos. Gura lui, foarte mare, nu știa să rostească nici un cuvânt omenească; ci lăsa numai să s'audă din ea câte un strigăt asămănător behăitului oilor. Fruntea lui foarte joasă și teșită, avea în partea de sus o umflătură ca la berbeci; el să folosea de cap ca să lovească și să se apere, cu o putere foarte mare. Acest copil își pierduse ori-ce știre că e om, și să credea de sigur oaie, ca și cele în mijlocul cărora trăise; el păștea întocmai ca ele și n'avea altfel de hrană. Într'o zi, năcăjit că un cărlan venise să-i pască iarba de sub

nasul lui, îi trase o lovitură de cap căl-trânti la pământ. — Statura acestui sălbatic era înaltă și zveltă; înfățișarea blândă dar prostească, sămăna mai mult cu aceea a unui berbec. El a fost dus la Amsterdam (Olanda), unde sa făcut încercări zadarnice ca să-l îmblânzească.

Invățătorul Boërhaave avea obiceiul să pomenească în lecțiile sale istoria unui tânăr, care pierzându-se în păduri ca copil de 5 ani, trăise timp de 16 ani întocmai ca fiarele sălbatice. Hrana lui era: ierburile, poamele, rădăcinile, ferindu-se, fără să se fi înșelat, de buruienile otrăvitoare.

Mai bogată însă amănunte și mai plină de înduioșare este povestea acelei copile cunoscute sub numele „Fiica Chamaniiei”. Această fată, despre care vorbește fiul marelui scriitor francez Racine, era în etate de 14 ani, când a fost găsită aproape de satul Pogny, din Franța, în luna Septembrie 1731. Iată pe scurt povestea acestei fete:

Servitorii castelului Pogny din Champaania, zărind pe un măr un fel de arătare voiră s'o prinză; dar, ușoară ca o veșeriță, arătarea sări pe deasupra capetelor lor, sări zidul grădinii și fugi într'un tufiș vecin. Stăpânul castelului înconjură cu servitorii săi arborele pe care fugise arătarea; dar în clipa când unul dintre ei să încerca să treacă zidul o văzură sărind de pe un arbore pe altul cu o ușurință pe care îi umplu de mirare pe toți. După ce au încercat vreme îndelungată s'o prinză stăpâna castelului spuse să-i aducă o găleată cu apă lângă copac și dete poruncă oamenilor săi să se ascundă undeva în apropiere. Această șiretenie izbuti; fata cea sălbatecă doborâtă fără îndoială de sete, să dete jos și merse să bea apă. O văzură atunci că ea bea apă ca animalele, băgânduși bărbia până în gură în apă. O prinseră și, cu toată împotrivirea ei, o duseră în sfârșit la castel. Ea să arunca mai întâi asupra pasărilor crude, pe care le pregătea bucătarul, și le mănca în câteva minute. Unghile ei lungi și tari, îi serveau ca să se acațe și să sfășie prada. Pielea ei care părea foarte oache-

șă, își luă după câțva timp culoarea albă ce avusese. Ea nu știa să vorbească, ci numai scotea un țipet ascuțit și știa pe lângă asta, să facă întocmai ca mai multe animale. În timpul vremii friguroase, ea se coperea cu piei de animale; un brâu pe care nu-l părăsea nici odată, îi servea să vâre sub el o măciucă, cu ajutorul căreia doboră animalele la pământ. Ii plăcea mult să bea sângele iepurilor pe care îi vâna din fugă; cu unghiile le deschidea o vână dela gât și le sugea sângele până la cea din urmă picătură. Această fată alerga așa de iute, că aproape nu să zărea mișcarea picioarelor sale. Inota în chip desăvârșit și foarte rar greșea să nu prindă peștele ce urmărea. Multă vreme ea nu voi nici să se îmbrace, nici să trăiască și nici să doarmă ca oamenii; îi trebuia carne crudă și sânge, și mai ales libertatea de a alerga pe câmpie, de a să acăța de copaci sau de a să arunca în apă; de mai multe ori ea căuta să scape din castelul Pogny.

Când să domestici puțin, și putu să mormăie câtevea cuvinte, fu întrebată asupra traiului său de mai nainte, dar nu putu să dea nici un răspuns mulțămitor. Cu toate astea își aduse aminte că a viețuit cu o tovarășe de vârsta ei...

Din exemplele aduse mai sus, în privința ființelor omenești pe care soartea lea făcut să trăiască în sălbăcie, să poate scoate un fapt foarte însemnat și totdeauna statornic: lipsa desăvârșită a vorbiri sau cel puțin o mare greutate în rostirea cuvintelor. Aproape toți acei tineri sălbatici și-au pierdut obiceiul vorbirii; singurul lor mijloc de arătare a bucuriei și a durerii erau niște țipete ascuțite și niște gemete surde. Limba lor, devenită mai groasă, și-a pierdut însușirea de a se mișca și a rămas încurcată în mișcări.

Copilul care trăește și crește în singurătate, departe de societatea oamenilor, pierde darul vorbei și să apropie încetul cu încetul de fiare și sfârșește prin a fi tot una cu ele.

— Albina —

Gr.

Publicațiune.

Să dă în arândă moara familiei Boeriu din Râușor, pe durată de 3 ani, moara constă din 3 petri în stare bună, și este situată lângă drumul țării, doritorii cari voesc a o lua în arândă să se adreseze la subscrisul, cât mai curând după cetirea acestei publicațiuni.

Râușor, în 12 Maiu 1913.

Eutimiu Boeriu
proprietar de moară.

Nr. 888—1913, not.

Publicațiune.

Casa de cărciumă comunală a comunei Nagyvajdalfalva (Voivodeni-mari), care constă din: una localitate pentru cărciumă, una localitate întocmită pentru negoț (boltă) de sfâr-nărie, o casă de locuit, cuhnă, pivniță, curte și edificiile economice aparținătoare, pe periodul începând dela primirea de către noul arândător a licenției despre vânzarea beuturilor, până în 19 Ianuarie 1915, se va esarânda pe calea licitațiunei publice, ce se va ținea în 18 Maiu st. n. 1913, la 10 oare a. m. în cancelaria comunală din Nagyvajdalfalva, pe dauna și rizicul actualului arândător, Strezza Bartolomeiu.

Prețul strigării 600 cor. după care este a se depune vadiu de 20%.

Celelalte condițiuni să pot vedea în cancelaria comunală și notarială ori și când.

Nagyvajdalfalva, în 1 Maiu st. n. 1913.

Primăria comunală.

„Olteanul”, foaia săptămânală socială, culturală și economică să află de vânzare la tutungeria Gh. A. Dușescu, București, Calea Victoriei 113. (vis-à-vis de piața Amsei).

Redactor respons.: Constantin Popp.

Misoginul

— Roman italian. —

(36).

Trad. de Crin.

(Urmare).

După amiază i a cercetat d-na Boriș și Melania. Mult timp au rămas la ei, dar n'au vorbit multe, nucumva să conturbe pe bolnava, care ațipise puțin. Numai seara au plecat acasă.

Noaptea următoare, pe care groful a petrecut-o lângă patul bolnavei, a trecut foarte greu. Cătră miezul nopții bolnava a fost cuprinsă de nădușeli. Tusea aceea pela două ear a început a se repeta. A început să aiureze și nu-l mai cunoștea nici pe Aurel:

— Mamă, mamă, ajută-mă. Du-mă cu tine de aici, — strigă bolnava.

Vocea îi era răgușită. Trupul i să zbătea în pat și câte-odată era de temut, că va cădea.

Câte-va zile donna Marta să lupta cu viața și moartea. După aceea eară-și s'a făcut mai bine. Peste zi se simțea bine, noaptea însă era cuprinsă de fierbințeli mari. Atunci era teribilă. Cu o putere de necrezut împingea de lângă sine pe ori-cine, care s'ar fi apropiat de ea. Nici chiar cu doc-

torul nu făcea excepție. Câte-odată aiurând chema lângă sine pe Aurel și îi șoptea încet:

— Scumpul meu, alungă de lângă tine pe fata aceea. Te rog, alungă-o, nu vreau s'o mai văd.

Camilla nu mai putea petrece nopțile nedormite, de aceea locul ei îl ocupă Melania. Așa să părea, că marimozitatea Melaniei, a făcut o impresie bună asupra doamnei Marta. De ce? Cine ar putea spune. Poate numai din întâmplare, sau poate de aceea, fiindcă contesa nutrea o deosebită simpatie față de d-na Boriș. Aurel s'a așezat într'un colț a odăii. Câte-odată, par'că visa, când vedea, cum umblă Melania în sus și în jos prin odăe, simțindu-să ca la ei acasă.

Când odată s'a simțit mai bine, donna Marta a prins de mână pe cei doi tineri. Ți să părea a fi o scenă, când mama își ia rămas bun dela fiul ei și dela noră-sa. Bătrâna a început să facă la planuri:

— Earna o vom petrece la Riviera... Vom fi toți trei. Voi amândoi, iubii mei copii, și eu, bunica voastră cea bolnavă. A noastră va fi marea și nu va locui nime la țarmurul ei, decât numai noi toți trei... De demult tot voesc, să merg odată la țarmurul mării...

— Mergem, da, bunică.

Ochii Melaniei i s'au umplut de lacrimi. Melania n'a zis nici un cuvânt, ci și-a plecat capul, cașicum ar fi voit să zică:

— Dacă vreți și voi, putem merge...

Bolnava continuă:

— Vom închiria o villă, una, zidită pe un colț de stâncă, de unde să va putea vedea departe, departe până'n infinit.... Acolo nu vom auzi nici un zgomot, decât numai murmurul mării... Vre-ți?

Amândoi s'au învoit:

Mai pe urmă eară-și s'a întors la planul acesta predilect:

— Măduci și pe mine? Așa e, că mă duci, Alexandre? Așa-e, că mi-o vei arăta-o înc'odată, Alexandre?

Alexandru era băiatul muribundeii, tatăl lui Aurel.

După aceea a început bolnava, să fie împăcientă:

— Să mergem, să plecăm odată, — zise ea — ne așteaptă. Măine vom fi acolo și vom rămânea acolo o lună întreagă. Acolo aerul e curat, proaspăt, ajunge în plămâni și nu respir așa de greu...

Mult timp a ținut aiurarea asta.

(Va urma).

Un motor cu putere de 4 cai

ce să poate aplica la mânatul mașinilor de imblătit, de treierat, are și un ferestru pentru tăiatul de scânduri și de lemne etc. să poate aplica și la mânatul de moară. Motorul este nou, puțin folosit. Să vinde din mână liberă, cu preț convenabil. Doritorii îl pot vedea motorul în Făgăraș, ulița Podului (Galațului) sub Nr. 38, la proprietarul caselor.

Căsătorie

Un tânăr de 32 ani reprezentabil, transilvănean, comerciant în București, are o prăvălie bine cercetată, într-o stradă principală, cu un venit de 12—13 mii lei anual, dorește căsătoria unei fete de la 24 ani în sus din familie bună cu educație recerută, care posedă și o zestre de 3—4 mii lei. A se scrie la Redacția acestui ziar sub lit. „D“ alăturând și fotografia cu o marcă postală de 25 fil. pentru răspuns. Scrisorile se vor păstra cu mare discreție.

În atenția călătorilor la București.

VIZITAȚI MAGAZINELE LAZĂR TULBURE

Consumul general „La doi Camarazi“, strada Știrbei-Vodă, colț Popa-Tatu.

Bodega, Bererie, Restaurant și Aperitive str. Schitu Măgureanu 49.

Local de consumație deschis ziua-noaptea. Curățenie exemplară. Beuturi și mâncări escelente.

Prețuri ieftine.

Cu stimă
LAZĂR TULBURE.

Dela 1878! Intrece pe toate leacurile de casă de până acum renumita și în toate părțile lumii recunoscută și

Adevărata ALIFIA CENTIFOLIA

(mai înainte numită alifie miraculoasă.)

PUTEREA și INFLUINȚA:

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face superflue ori ce operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută pornirea laptei, nu să întărește pieptul. Orbașul de piept (foc viu), folosește la orice răni vechite, răni deschise la picioare umflăte, la caries, răni venite prin lovitură,

tăieturi, impușcături, striviri, inpunsături, sdrobituri, să folosește pentru îndepărtarea din corp: la tanduri de lemn, spin, sticlă, alică, năsip, prav etc. la orice umflături, creștere din corp, la sifile, la corbunculus, neoplasme, chiar și la rac, la putreziciune, la vermi, la rosături, beșici ivite pe picior, la orice arsături, membre înghețate, rane ivite prin lungi zăcere a bolnavului, umflături la grumazi, la buboaie, curgere de urechi, precum și la copii mici contra opăralei etc. etc. Are putere vindecătoare și sigură.

Mai puțin ca două doze nu să trimet. Espedarea să face prin ramburs (Nachname) sau plătită înainte. 2 burcane costă cor. 3-60 f.

La comande mai mari se dă rabat convenit.

Se capătă la: Farmacia Török József, și la alte farmacii în Budapesta. În mare (engro) la Thalmayer și Seitz, la succesorii Kocsmesmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta.

Unde nu să află depou, să se comande de dreptul dela farmacia THIERRY A. Örangyal-gyógyszertára Pregrada (lângă Rohitsch-Sauerbrunn.)

Allein echter Balsam aus der Schutzhel Apothek des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Prima Tipografie Română

a lui

Constantin Popp

Făgăraș, Vár-tér Nr. 47, (casele I. Peia).

Tipografia execută ieftin și conștiincios:

Acții. — Afișe. — Bilanțuri. * de depuneri. — Necrologe
Bilete de cununie. — Bilete * Note. — Obligațiuni. — Per-
de logodnă. Bilete de vi- * ceptiuni. — Protocoale. —
zită. — Broșuri. — Circu- * Programe. — Statute, și di-
lare. — Convocări. — Chi- * ferite tipărituri dela cele
tanțe. — Cuverte cu firma. * mai simple până la cele
Erogațiuni. — Invitări. — * mai fine și mai moderne,
Jurnale de bancă. — Libele * — cu prețuri moderate. —

Comandele din afară se efectuează repede.

La tipografie se află pentru ambele confesiuni tot felul de tipărituri oficiale pentru agendele bisericești și școlare: cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris, etc

Rog On. public pentru sprijinirea binevoitoare și a mă onora cu prețurile comande, cari mă voi da toată silința de ale escuta cu gust, prompt și cu prețuri reduse, fără concurență.

Toate comandele, scrisorile private, mandatele cu bani abonamentele foaiei „OLTEANUL“ sunt a se adresa la

Constantin Popp

proprietar de tipografie.

Anunțuri și Reclame

să primesc la administrația foaie cu prețurile cele mai ieftine.

OSPĂTĂRIE NAȚIONALĂ, BUCUREȘTI.

Strada Academiei Nr. 21, aproape de Bulevardul Carol.

I să recomandă tuturor pasagerilor și escursionistilor din țară, cei-ce vizitează capitala București a cerceta în strada Academiei nr. 21

„Ospătăria Enache“

a compatriotului nostru Oltean, aranjată din nou cu tot confortul, două sale și o curte pașoasă, unde să poate căpăta cea mai bună și aleasă

BUCĂTĂRIE NAȚIONALĂ.

Diferite Vinuri indigene și streine.

Bere bună de Bragadiru.

Diferite beuturi igienice și țuică curată.

Serviciu culant.

Prețuri moderate.

Cu stimă

GHEORGE CISMAȘIU

Ospătăria Națională, București.

La tipografia noastră se află de vânzare următoarea:

Cultivarea viei și manuarea vinului și morburile și vindecarea lor, de Danil D. Graur, învățator și propr. de vii, absl. de cursul de vierit din Bihardioszeg și cursul de pivnițarit din Budafok. Carte aprob. și revăzută de ministrul reg. ung. de agricultură. Prețul 2 cor + porto.

Logodna dela Sfântu Ion, dramă populară în 4 acte de Augustin Szilagyi, prețul 1 cor. 20 b., + porto.

Țiganul la peșit, comedie populară într'un act în versuri și hazlie, de Emanoil Corfariu cantor. Prețul 16 fileri.

Țiganul la popit, piesă teatrală în trei acte în versuri și hazlie, de Em. Corfariu cantor. Prețul 50 fileri.

Cântece din vremea veche, culese de Gh. Tulbure ases. cons. Edit. tipogr. C. Popp, Făgăraș. 40 fill.

Zarafie Dumitru Pop (Dejenariu) compatriotului nostru oltean a d-lui din Brașov, strada Hirscher (teatru)

o recomandăm tuturor acelor cari merg sau să reântore din România.